

ГУ́ЛИЙ Максим Федотович (18. 02 (03. 03). 1905, с. Нова Басань, нині Бобровиц. р-ну Черніг. обл. — 23. 05. 2007, Київ) — біохімік. Чоловік **М. Коломійченко**, батько **Н. Гулої**, дід **М. Стріхи**. Доктор біологічних наук (1942), професор (1945), академік АН УРСР (1957; 1958–62 — її віце-президент). Заслужений діяч науки УРСР (1956). Сталінська премія (1952), Держ. премії УРСР у галузі н. і т. (1978, 1985), премія ім. О. Палладіна АН УРСР (1974). Герой України (2005). Орден князя Ярослава Мудрого 5-го ступ. (2000). Державні нагороди СРСР. Закін. Київ. вет.-зоотех. інститут (1929). Від 1932 — в Інституті біохімії НАНУ (Київ): 1950–88 — зав. відділу біосинтезу і біол. властивостей білків, 1972–77 — директор, від 1988 — радник при дирекції; водночас 1944–71 — завідувач кафедри біохімії Укр. с.-г. академії (Київ). Був президентом Укр. біохім. товариства (1976–87; від 1992 — його почес. президент). Досліджував проблеми сучас. функціон. біохімії та молекуляр. біології, пов'язані з регуляцією біосинтезу білків, ліпідів та вуглеводів; структуру та властивості білків; функції та метаболічне значення реакцій трикарбонового циклу; роль вуглекислоти в анаболіч. процесах у гетеротроф. організмів. Результати цих робіт лягли в основу створення нових ліків, що знайшли застосування у гематол.,

хірург. та наркол. клініках, а також низки препаратів для підвищення продуктивності с.-г. тварин. Автор «Спогадів» (опубл. у ж. «Сучасність», 2006, № 4), які охоплюють широку панораму укр. життя 20 ст.

Основні праці

Хімізм біологічного окислення і синтезу жирів та проблема підвищення жирномолочності. К., 1959; Биохимия жирового обмена. К., 1961; Биосинтез белка. К., 1963; Основные метаболические циклы. К., 1968; Природа и биологическое значение некоторых метаболических приспособительных реакций организмов. К., 1977; Роль углекислоты в регуляции обмена веществ у гетеротрофных организмов. К., 1978 (співавтор); О некоторых проблемах биохимии. К., 1997; Про метаболічні порушення в організмі тварин при алкогольних інтоксикаціях // Архів психіатрії. 2001. № 4 (співавтор); Вплив форміату на обмін амінокислот // УБЖ. 2002. Т. 74, № 4а (співавтор).

Рекомендована література

1. Максим Федотович Гулий // УБЖ. 1965. Т. 37, № 3;
2. Сильченко В. Довга осінь патріарха // Вісн. НАНУ. 2000. № 2;
3. Академік Максим Федотович Гулий: До 100-річчя від дня народж. К., 2005;
4. Стріха М. Портрет Дідуса в інтер'єрі сторіччя // Сучасність. 2005. № 12;
5. «Не мислю життя без науки...» (академіку НАН України М. Ф. Гулому – 100 р.) // Вісн. НАНУ. 2005. № 3.

В. О. Михайловський

Бібліографічний опис:

Гулий Максим Федотович / В. О. Михайловський // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-24592>. — Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).